

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Ziemi Kozielskiej w 2011 roku

Towarzystwo Ziemi Kozielskiej w 2011 roku skupiało swoją uwagę na gromadzeniu i pogłębianiu wiedzy o historii i bieżących problemach rozwoju Kędzierzyna-Koźla oraz tworzeniu warunków do powołania w naszym mieście samorządowego muzeum, które chroniłoby zabytki i pamiątki przeszłości, zaświadczało o bogatej, starej, różnorodnej tradycji kulturowej naszego miasta. W przedsięwzięciach kierowanych do społeczności Ziemi Kozielskiej skupiliśmy uwagę między innymi na przypadających w minionym roku ważnych dla naszego regionu historycznych rocznicach związanych z powstaniami śląskimi, uzyskaniem praw miejskich przez Kędzierzyn czy utworzeniem miasta Kędzierzyn-Koźle.

W szeregach stowarzyszenia działało zawsze wielu ludzi zainteresowanych dziejami tej ziemi i poświęcających bezinteresownie swój czas, talenty i umiejętności pomnażaniu wiedzy o niej oraz ochronie świadectw i pamiątek jej historii. Obecnie TZK zrzesza 176 członków, w 2011 roku przyjęliśmy w nasze szeregi 9 osób, 3 osoby zrezygnowały z pracy w TZK. 57 członków naszego stowarzyszenia opłaca składki członkowskie na bieżąco, co stanowi 32% ogółu, 38 osób zalega z opłatą składek od 3 lat i więcej.

Pracą TZK w omawianym okresie kierował Zarząd wybrany na XXI Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym TZK w dniu 11.12. 2010 r. Odbyły się 4 posiedzenia, w toku których na bieżąco omawiano sposób realizacji planu działań w 2011 r., który został ustalony na pierwszym spotkaniu na podstawie uchwały XXI WZ TZK. Zarząd podejmował także wiele spraw wynikających z bieżących wydarzeń, między innymi organizował współpracę TZK z innymi stowarzyszeniami i instytucjami przede wszystkim w sprawach dotyczących przygotowania wystaw, naszego udziału w uroczystościach i wydarzeniach kulturalnych w mieście oraz współdziałania z placówkami oświatowymi wszystkich szczebli w dziedzinie historycznej i regionalnej edukacji dzieci i młodzieży.

W okresach pomiędzy posiedzeniami zarządu codzienną pracą Muzeum TZK i naszego stowarzyszenia organizowało Prezydium TZK /prezes, 2 wiceprezesi, sekretarz i skarbnik/, które spotykało się według potrzeb, często kilka razy w miesiącu.

W tym roku zostaliśmy zmuszeni do zwołania XXII Nadzwyczajnego Walnego Zebrania TZK, które musiało się zająć dostosowaniem statutu naszego stowarzyszenia do wymagań wprowadzonych przez ustawę z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Odbyło się ono w dniu 19 lutego 2011 r. i podjęło uchwałę o zmianach w statucie TZK, które były warunkiem, by nasze stowarzyszenie mogło ubiegać się o 1% odpisu od podatków darczyńców. Walne Zebranie także zdecydowało, na wniosek członków, że należy zwiększyć roczną

składkę członkowską TZK do kwoty 24 zł. dla osób pracujących i 12 zł. dla studentów, emerytów lub rencistów, gdyż wysokość składki członkowskiej nie była zmieniana od kilku kadencji.

Komisja Rewizyjna TZK spotykała się w tym okresie dwa razy. Oceniała działalność TZK w 2010 roku, stwierdzając, że jest ona zgodna z postanowieniami statutu, a gospodarka finansowa jest prowadzona bez zastrzeżeń.

Sąd Koleżeński nie był w omawianym okresie niepokojony żadnymi oznakami niewłaściwego postępowania członków TZK, nie wpłynęła żadna skarga, więc Sąd nie miał potrzeby podejmowania działań.

Wszystkie cele, które zamierzaliśmy zrealizować w 2011 r., zgodnie z planami ustalonymi na rok 2011 zostały zrealizowane. W niektórych punktach udało nam się, dzięki dużemu zaangażowaniu członków TZK, osiągnąć więcej, np. zorganizowaliśmy 4 wystawy czasowe wobec planowanych 2. Pozyskaliśmy także szczególnie wiele cennych eksponatów i zabytków do zbiorów Muzeum TZK.

W roku 2011 prezentowaliśmy w Baszcie 4 wystawy czasowe, z których 3 to były rocznicowe wystawy o tematyce historycznej:

- „35 lat Kędzierzyna-Koźła” /zorganizowana w 2010 roku, z okazji rocznicy utworzenia miasta, była prezentowana do 02.03. 2011 r./ scenariusz opracowała Krystyna Rutkowska, wykorzystano zdjęcia Bogusława Rogowskiego oraz zdjęcia i dokumenty ze zbiorów własnych Muzeum TZK.
- „60 lat praw miejskich Kędzierzyna – od osady kolejarzy do miasta chemików”, /07.03 – 27.04.2011 r./
- „W 90. rocznice powstań śląskich – ludzie, fakty, pamięć” /20. 05. – 15. 09. 2011 r./ Scenariusze obu powyżej wymienionych wystaw opracowała mgr Urszula Więcek i pod jej kierunkiem wystawy zostały zorganizowane.
- „Tradycja i kultura ludowa Ziemi Kozielskiej w fotografii Władysława Lichorobca”, wystawa ta była przygotowana jako towarzysząca XVI Kędzierzyńsko-Kozielskiemu Seminarium Naukowemu, została uroczystie otwarta 24.10.2011 r. i jest nadal prezentowana w Baszcie.
- „Wystawa malarstwa Janiny Litwińskiej – Walas” – powstała we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Kultury, jej organizatorami byli Jerzy Drzewiecki i Lesław Panicz. Prezentowana była w Galerii Sztuk Wszelakich w Domu Kultury „Chemik” w okresie 04.11. - 27.11. 2011 r.

Zgodnie z planem zostało przygotowane XVI Kędzierzyńsko-Kozielskie Seminarium Naukowe na temat: „Lokalne dziedzictwo (wielokulturowe i walory przyrodnicze jako wartość promocyjno-turystyczna”. Seminarium zostało zorganizowane we współpracy z Urzędem Miasta i Miejską Biblioteką Publiczną w Kędzierzynie-Koźlu. Inicjatorem seminarium i jego moderatorem był dr Edward Nycz. Różnorodne tematycznie opracowania naukowe i popularyzatorskie prezentowane

przez naukowców z Uniwersytetu Opolskiego i Instytutu Śląskiego w Opolu oraz przez specjalistów praktyków, ukazywały, jak wieloma atutami może dysponować nasze miasto, by się ciekawie i skutecznie promować. Świadczą o tym tradycje bogatej wielokulturowej historii, unikalne zabytki techniki, pełne uroku krajobrazy nadodrzańskie, siedliska chronionych roślin, ptaków i zwierząt tworzące niepowtarzalne zabytki przyrody i krajobrazu na terenie naszego miasta. Prelekcje bogato ilustrowane zdjęciami cieszyły się dużym zainteresowaniem publiczności. Materiały z tego seminarium przygotowywane są do publikacji.

Nie udało się w 2011 roku zrealizować zamiaru opublikowania XIV tomu „Szkiców Kędzierzyńsko-Kozielskich”, trwają prace przy gromadzeniu materiałów do tego tomu.

W 2011 roku do zbiorów Muzeum TZK trafiły szczególnie cenne dokumenty i eksponaty muzealne:

- dzieła sztuki: tryptyk „Zwiastowanie NMP”, na który składa się 7 ikon autorstwa Zenona Wody, oraz obraz olejny na płótnie „Anioł w Sławięcicach”, 2 akwarele i 6 rysunków Janiny Litwińskiej-Walas.
- zabytki kultury materialnej: ogółem wzbogaciło nasze zbiory 39 eksponatów, wśród których znajdują się dawne narzędzia i przedmioty codziennego użytku w gospodarstwie rolnym i domowym np. drewniana pralka, maselnice, kołowrotki, tary, narzędzia stolarskie, ogrodnicze, orczyki itp./dary między innymi Przedszkola nr 20 w Cisowej i państwa Elżbiety i Andrzeja Szików z Koźła/. Szczególnie cenny jest zakupiony ze środków własnych TZK komplet 9 narzędzi i urządzeń używanych przez rybaków odrzańskich, wykonany według tradycyjnych wzorów przez pana Gintera Franciszka Ryborza z Przewozu. Do naszych zbiorów trafiły również dawne mundury nauczycieli Technikum Żeglugi Śródlądowej /dar Jerzego Drzewieckiego/.
- dokumenty stanowiące źródła historyczne wzbogaciły się o zdjęcia i publikacje związane z powstaniem śląskimi i dziejami Kędzierzyna w XX w. Wśród nich należy wymienić zdjęcia powstańcze i widoki miasta sprzed 1945 r. przesyłane nam przez Marka Jurę, który pozyskuje je ze zbiorów przechowywanych w Niemczech. Uzyskaliśmy także kserokopie czasopisma „Coseler Heimatblatt” z lat 1953 – 76 wydawanego w języku niemieckim w Ratingen zawierającego wiele materiałów dotyczących naszego miasta.
- do zbiorów bibliotecznych trafiło 48 nowych książek, wśród nich szczególnie cenne to „1000 muzeów w Polsce” - przewodnik, Stanisława Sławomira Niciei „Ogród snu i pamięci”, „Kresowianie na Śląsku Opolskim” pod redakcją M. Kalczyńskiej, Erwina Fandrycha „Pałac z marzeń” /historia Zakrzowa/ i 3 tomy Jana Cofałki poświęcone Ślązakom i Kresowiakom. Ogółem na zakup zbiorów wydaliśmy w 2011 r. 4.621,47 zł z tego 1676.00 zł pochodziło

ze środków własnych TZK, a pozostała kwota z dotacji ze środków gminnych. Ponad 40 różnych przedmiotów pozyskanych do naszych zbiorów, w tym eksponatów muzealnych i książek pochodzi z darów członków TZK i innych mieszkańców Ziemi Kozielskiej.

Wszystkie nowe eksponaty i dokumenty są na bieżąco opracowywane, w miarę potrzeb konserwowane i zabezpieczane przed zniszczeniem. Zabytki kultury materialnej przygotowywane są do ekspozycji na tematycznych wystawach stałych w Baszcie. Są według potrzeb poddawane renowacji i konserwowane, nad czym na bieżąco czuwa pan Zenon Woda, który również troszczy się o wystrój estetyczny pomieszczeń w Baszcie. Duży udział w bieżącym utrzymaniu w dobrym stanie różnych urządzeń i instalacji w Muzeum TZK ma również pan Jerzy Chabałowski, jego trosce zawdzięczamy między innymi dobry stan zabytkowych zegarów. Natomiast archiwizowane dokumenty są udostępniane do wykorzystania na miejscu osobom szukającym wiedzy o historii Kędzierzyna-Koźła i regionu. W szerokim zakresie korzystają z nich seniorzy uczestnicy warsztatów historycznych prowadzonych w naszym muzeum przez mgr Urszulę Więcek w ramach działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku, liczni uczniowie i studenci oraz dorośli mieszkańcy poszukujący wiedzy o przeszłości i bieżących problemach miasta i Ziemi Kozielskiej.

W 2011 r. współpracowaliśmy także z innymi stowarzyszeniami i instytucjami z terenu Kędzierzyna-Koźła, przede wszystkim z Towarzystwem Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich, Towarzystwem Przyjaciół Sławęcic, Miejską Biblioteką Publiczną oraz z placówkami oświatowymi wszystkich poziomów edukacji w mieście i powiecie.

W 2011 r. mgr U. Więcek regularnie prowadziła w Baszcie już 5. rok zajęcia edukacyjno-kulturalne i historyczne Uniwersytetu Trzeciego Wieku. W 2011 r. odbyły się 22 takie spotkania /w I półroczu – 13, a w I semestrze roku akademickiego 2011/2012 – 9/, w których przeciętnie uczestniczyło 19 studentów seniorów.

Muzeum TZK odwiedzają oprócz gości indywidualnych także zorganizowane grupy szkolne i wycieczkowe z kraju i z zagranicy. Między innymi gościliśmy:

- Komisję Oświaty i Kultury Fizycznej Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle /19.04. 2011 r./,
- Grupę mieszkańców Pappenburga, gości Kozielskiego Oddziału Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Niemców na Śląsku Opolskim /13.05. 2011 r./,
- Międzynarodową grupę młodzieży uczestników programu Comenius z Łotwy, Turcji, Węgier z reprezentacją Zespołu Szkół Miejskich nr 5 /Azoty/ 31.05.2011,
- Delegację Pisu z przedstawicielami Urzędu Miasta Kędzierzyna-Koźła /03. 06. 2011/,
- Studentów Collegium Polonicum UAM w Słubicach /22. 06. 2011/,
- Delegacje władz miast partnerskich Kędzierzyna-Koźła – Jonawy, Smieły i Prerowa z wiceprezydent Kędzierzyna-Koźła Ewą Dudzińską /26. 06.2011/,

- Pracowników Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, których po zwiedzeniu Muzeum TZK mgr U. Więcek oprowadziła po najciekawszych zakątkach miasta. /1.10.2011 r./.

W Muzeum TZK odbywają się lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży, zwiedzają muzeum pod opieką wychowawców zorganizowane grupy szkolne z wszystkich poziomów edukacji od przedszkola po młodzież studencką z Kędzierzyna-Koźła i z wielu miejscowości powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. Często gośćmi naszego muzeum są grupy seniorów z różnych Domów Dziennego Pobytu w naszym mieście.

Wśród gości Muzeum TZK liczną grupę stanowią indywidualnie zwiedzający, są to mieszkańcy Kędzierzyna-Koźła, często rodzice przychodzący z dziećmi, a także osoby pragnące pokazać odwiedzającym ich krewnym lub znajomym obraz miasta w przeszłości, jego dorobek i perspektywy rozwoju. Wszystkim zwiedzającym zapewniamy możliwość zapoznania się ze stałymi i czasowymi ekspozycjami, oprowadzamy po muzeum, udzielamy niezbędnych wyjaśnień.

Studenci i młodzież szkolna, a także dorośli mieszkańcy miasta poszukują u nas wiedzy o historii Kędzierzyna-Koźła i Ziemi Kozielskiej. Udzielamy im porad bibliograficznych /w roku mijającym - 53 osobom/, pomagamy znaleźć poszukiwane publikacje i dokumenty. Nasze zbiory biblioteczne, a wśród nich książki i opracowania wydawane przez Towarzystwo Ziemi Kozielskiej lub przy jego współdziałaniu stanowią już bogaty warsztat pracy naukowej w tej dziedzinie. Nad właściwym wykorzystaniem księgozbioru czuwa na bieżąco Irena Czechowska, dbając o opracowywanie nowych książek, współpracując z czytelnikami, by wypożyczone egzemplarze wracały do naszej biblioteki i w miarę potrzeby były poddawane renowacji.

Staramy się również wychodzić naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa. Z inicjatywy zarządu TZK mgr Urszula Więcek opracowała 7 tras spacerowych po mieście „Prezentacja historii i zabytków Kędzierzyna-Koźła” i zobowiązała się oprowadzać wycieczki po uprzednim uzgodnieniu terminu i trasy. Udostępniliśmy wykaz i opis tras wszystkim zainteresowanym na stronie internetowej TZK oraz oferujemy możliwość poznawania miasta z przewodnikiem. Dotychczas mgr U. Więcek poprowadziła 5 takich wycieczek, prezentując zabytki w różnych osiedlach miasta, ich uczestnikami były grupy szkolne, a także goście z Krakowa.

Wiele uwagi poświęciliśmy bieżącemu utrzymaniu w dobrym stanie zgromadzonych zbiorów, wyposażenia muzeum i budynku Baszty. Wykonywane były według potrzeb naprawy urządzeń sanitarnych, instalacji elektrycznej, konserwacje i przeglądy antywłamaniowej instalacji alarmowej oraz przegląd i wymiana gaśnic p.poż. Podziękowania kierujemy między innymi do pana Krzysztofa Marcinkowskiego za wspieranie towarzystwa poprzez opiekę nad naszym

sprzętem komputerowym i częste wykonywanie bieżących napraw bezinteresownie.

Aby zapewnić regularną pracę muzeum dokonywaliśmy także niezbędnych konserwacji oraz napraw sprzętu komputerowego i kserokopiarek.

Muzeum odwiedziło w 2011 roku **4 118** osoby, w tym 976 zwiedzających to uczestnicy zorganizowanych wycieczek szkolnych z terenu miasta i powiatu.

Zarząd Towarzystwa Ziemi Kozielskiej